

حجت‌الاسلام والمسلمین مصطفیٰ آقوکارشاهس مذهبى

● بدانید فقير هستيد

باید منشأ انسان سازی یعنی قرآن و اهل بیت^(ع) را بشناسیم. خدای متعال می فرماید: «اول بدانید فقیر هستید؛ «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» (فقر به معنای انسانی نه مالی). خدا تصریح می کند: ای انسان ها! شما فقیرید و خدا بی نیاز است. خدا در سوره مبارک انشقاق بازهم انسان را خطاب می کند و می فرماید: ذات تو این است که تلاش کنده ای سرسخت هستی، «ای انسان! تحقیقا تو با سختی و تعب، خودت را به سوی پروردگارت می کنشانی و سپس وی را ملاقات خواهی کرد» و نیز تصریح قرآن است که برای انسان جز حاصل تلاش او نیست.

در این مسیر، عقل به عنوان حجت باطنی، چراغ راه و هادی آدمی است. به تعبیر امام کاظم^(ع) در خطاب به شام، ما دو حجت داریم؛ یکی ظاهری که انبیا و اولیای الهی هستند و دیگری باطنی که عقل است. باید از این موهبت الهی استفاده کنیم تا مسیر انسانیت را بیابیم و به وعده قرآن، به مقصد دیدار خدا برسیم. در این مسیر ما هم مانع داریم. هم اسبابی که ما را به مسیر انسانیت سوق می دهد؛ چرا ما صفات نکوهیده و نیز پسندیده داریم؟ چون انسانیت انسان در این تضادها مشخص می شود. ما ظلم را دوست نداریم؛ چون ماهیتا بد است اما امروز در جامعه و در دنیا ظلم می بینیم.

● قلب را از غیر خالی کنید

ابتدا باید مکان سرمایه گذاری را بررسی کنیم. تا مناسب نباشد، نمی توان سرمایه با ارزش را در آنجا گذاشت. اگر انسان قلب خود را از ریا، تکبر، ظلم، غرور و حسادت خالی نکند، در مسیر انسانیت موفق نمی شود؛ مثل اینکه شب تا صبح، نماز شب بخوانیم و هنگام صبح غیبت کنیم. همین یک غیبت، نه تنها ارزش همه نماز شب ما را زین می برد، بلکه ۳۹ روز دیگر هم به هکار می شویم؛ چون در روایت است وقتی غیبت می کنیم، چهل روز ثواب اعمال ما به حساب کسی که غیبتش را کرده ایم، واریز می شود! چون خود را تزکیه نکرده و جلوی حربه های شیطان را نگرفته ایم. باید مراقب بود. اگر به بیماری هایی مثل غرور، ریا و حسد مبتلا شویم، کرامت انسانی مان از بین می رود. باید درصدد اصلاح برآییم و قلب را از غیر خدا خالی کنیم. انسان باید موانع انسانیت را بشناسد و بکوشد از آن ها دور شود و در این مسیر نیفتد.

● طواف شیطان دور قلب انسان

نفس و شیطان، ما را رها نمی کنند. امیرالمؤمنین^(ع) در خطبه هفتم از نهج البلاغه می فرماید: شیطان دور قلب انسان طواف می کند، به این امید که دریچهای از قلب به روی او باز شود و یک گناه این دریچه را باز می کند. به مرور شیطان در قلب انسان تخم گذاری می کند و کار به جایی می رسد که انسان با چشم شیطان می بیند و با زبان شیطان سخن می گوید. باید مراقب قلب بود؛ ناامیدی معنا ندارد. خدا برنامه ای داده است که با اراده و تحرک و تلاش، می توان آن را محقق کرد.

● فقاان فرهنگى، اهل تهذيب باشند

دو نکته مهم در این باره ضرورت دارد؛ نخست آنکه افراد کارگزار اجرای برنامه مثل جامعه روحانیان، تشکل های دانشجویی و... که در فضای فرهنگی فعالیت می کنند، خودشان اهل تهذیب باشند تا دریابند که فساد و تهذیب نداشته چیه می کند و چه درمانی دارد. نکته دوم آنکه درحقیقت برای کار فرهنگی، سرمایه گذاری شود. کار فرهنگی عمیق است نه سطحی. همایش و نمایش خوب است اما ما به کارهای عمقی و جدی و پیوسته و نتیجه بخش نیاز داریم. باید برنامه ریزی و اتاق فکر تشکیل شود؛ وگرنه نتیجه نمی دهد. در سیره اهل بیت^(ع) است که برای تربیت دانشمندان، دغدغه داشتند و کار می کردند و مدام با آن ها در ارتباط بودند؛ در روایت است پیامبر اکرم^(ص) برای نمازجماعت صبح حضورغایب می کردند و اگر کسی نبود، حضرت جویای حال و دلیل غیبت او می شدند و اگر بیمار بود، به عیادتش می رفتند. این دغدغه فرهنگی پیامبر^(ص) در جامعه و پیگیری و تلاش حضرت برای حل موانع است. لذا دغدغه مندى و نیز تهذيب شخصى و اخلاقى مدارى اجتماعى، دو عامل در به کرامت رساندن آدمی است.

روایت اول شخص از اول شخص

خواندن روایت برای بسیاری از افراد جذاب است. کتاب امروز روایتی از مهدی قزلی است از تجربه حضور در حاشیه دیدارهای رهبر معظم انقلاب، مهدی قزلی از سال ۸۸ الی ۹۷ همراه تیم رسانه ای دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت...العظمی خامنه ای در برنامه های مختلف و متنوع معظم له حضور داشته است. این برنامه ها، سفرهای ایشان به سراسر نقاط ایران، جلسات نظامی، جلسات ادبی و فرهنگی، دیدارهای خصوصی و عمومی، دیدارهای خانواده شهدا، رزمندگان دفاع مقدس و... را شامل می شود. گفتنی است ۴۸ روایت از حاشیه برنامه های رهبر معظم انقلاب در این کتاب گردآوری شده است که ۳۸ روایت قبلا در پایگاه KHAMENEI.IR منتشر شده بود و ۱۰ روایت برای نخستین بار در این کتاب منتشر می شود.

این اثر را انتشارات انقلاب اسلامی چاپ و منتشر کرده است.

مهدی قزلی در مقدمه کتاب می گوید: «وقتی در اردیبهشت سال ۱۳۸۸ همراه تیم رسانه ای رقتیم سفر استانی رهبر انقلاب به کردستان، فکری می کردم سفری است و کاری ۱۰ روز و تمام. تصور نمی کردم آن ۱۰ روز بشود ۱۰ سال. در این ۱۰ سال بیش از پنجاه جلسه و برنامه رهبری را شرکت کردم؛ برنامه هایی متنوع و متفاوت. رنگین کمان برنامه ها آن قدر رنگ های مختلفی دارد که می شود هر یک را مشخصان راینجروای به شناخت سیر و سلوک رهبر انقلاب در نظر گرفت، از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷. این کتاب روایتی است از یک مروی و یک راوی در طول این یک دهه؛ روایتی اول شخص از شخص اول».

شاید دنیا کمتر رهبری به خود دیده است که این چنین به دیدار و گفت وگویی بی آلاش با اقشار مختلف ملتش، اهمیت دهد. جمهوری اسلامی ایران بعد از بنیان گذار خود، رهبری فرزانه به خود دیده که هر ساله در مراسم سالگرد رحلت امام خمینی^(ع) به میبانی انقلاب می پردازد و در کلام و رفتار خود با امام بزرگوار تجدید بیعت می کند.

این کتاب از لحظات دیدار رهبر معظم انقلاب با جانبازان قطع نخاعی می گوید که چگونه جانبازان با ایشان احساس الفت و انس می کنند. دیدار با خانواده شهدا از رویه های حضرت آقا است. فرزندان شهدا اما هیچ گاه حس یتیمی نمی کنند؛ زیرا پدری مهربان همیشه در او دل تنگی در آغوششان کشیده است. دعای صبر برای خانواده شهدا و همدردی با ایشان، تنها مرهم بر دل داغ دیده خانواده شهداست.

اهمیت کتاب و کتاب خوانی را می شود از بازدید معظم له از نمایشگاه بین المللی کتاب تهران مشاهده کرد. تسلط ایشان به اکثر کتاب های نگاشته شده، نویسندهاگان شاخص و ادبیات کلاسیک و جدید ایران، همه اهل کتاب و ادب را متحیر می سازد. دیدارهایی که با حضور نظامیان برگزار می شود، همیشه عطر غیرت و وفاداری می دهد

و حضرت آقا نیز برای این عزیزان سرافراز و غیرتمند احترام و تقدد خاصی قائل هستند. روز دانشجو اما بیت آقا رنگ و بوی متفاوتی دارد. حس شور و هیجان جوانانی که از هیجان و انتقاد و سخن های جیس شده در سینه سرشارند. اما همیشه با صورت مردی آرام، همراه با بخندى پدانه روبه روى مى شوند که تمام غم هایشان را می شوید و می برد. شاعران اما داستان متفاوتی دارند. پای ثابت دیدارهای بیت رهبری، شاعران و اهل ادب هستند. چه شب شعرهای سالانه و چه مناسبت های مختلف، دبلی می شود که شاعران باز همچون پروانه به دور شمع جمع شوند تا از سبوی عشق بنوشند و از زلال معرفت، غرق در لذت شوند. کتاب «روایت اول شخص از شخص اول»، مخاطب را همراه یک رهبر بزرگ، با خود به سفرهای هیجان انگیز می برد.

مفهوم شناسی بصیرت و برکات آن در گفت وگو با آیت... رجبی، عضو مجلس خبرگان رهبری

قرآن راهنمای بصیرت است

آمنه مستقیمي! کتاب چهل و دو ساله انقلاب ما پرگ های زرین به وفور دارد که گاه شمارشان از دست درمی رود؛ مثل ۹۵ ماهه که از آن روز های تاریخی و خاص است و در تقویم مناسبت های ما «روز بصیرت» نام گرفته است؛ مفهومی دینی و عمیق که سعادت ما به آن وابسته است. در بررسی این خصیصه و آثارش در زندگی فردی و اجتماعی مان، با آیت... محمود رجبی، عضو خبرگان رهبری و رئیس مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی^(ع)، گفت وگو کرده ایم.

آیت... رجبی؛ برای تشخیص حق از باطل و رسیدن به بصیرت، می توان از الگوهای قرآنی کمک و الهام گرفت

بصیرت در آموزه های دینی ما به قدری اهمیت دارد که قرآن کریم مخاطبان خود را حتی درباره پذیرش اسلام به بصیرت توصیه می کند و می فرماید؛ با بصیرت، دین را انتخاب کنید؛ چنان که به پیامبر^(ص) امر می کند: «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى... عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَمَّا تَبْتَغِي» (یوسف، ۱۰۸). یعنی پذیرش دین هم کوکورانیه پذیرفته نیست و قرآن به مخالفان خود نیز همواره توصیه می کند که اگر به حقانیت دین و مکتب خود اصرار می ورزید، دلیل و برهان بیاورید. همچنین در آیات متعدد از افرادی که بدون دلیل و برهان، مطلب و آیینی را می پذیرند، نکوهش می کند.

دین را هم بدون بصیرت نپذیرید!

بدون شک بصیرت، اکتسابی است؛ چه مراتب بصیرت معنوی، چه بصیرت در زندگی فردی و اجتماعی و عرصه های معمول؛ به خصوص در زندگی فردی و اجتماعی؛ یعنی بصیرت چیزی نیست که بگوئیم عده ای دارند و به آن ها عطا شده است و عده ای از این موهبت بهره نبرده اند؛ چون اگر قرار بود غیر اکتسابی و اعطایی باشد، دیگر نمی شد کسی را به دلیل رفتارهای اشتباه و بدون بصیرت نکوهش و توبیخ کرد.

بصیرت، ذاتی است یا اکتسابی؟

برپایه روایات، در قیامت برخی گنهکاران و خطاکاران در پاسخ به دلیل اعمال بد خود می گویند، نمی دانستیم. در پاسخ به آن ها گفته می شود چرا بصیرت، علم و معرفت کسب نکردید؟ بنا بر این تصریحات روایی، بصیرت خصیصه ای اکتسابی است و انسان به تناسب موضوع و شرایطی که با آن درگیر است، می تواند و باید معرفت و بصیرت کسب کند؛ برای مثال زمانی بصیرت و معرفت مربوط به احکام دینی و آموزه های دینی است که با مراجعه به مراجع و فتاوا ی آن ها عمل می کنیم و زمانی درباره مسائل کلان سیاسی اجتماعی که باید چشم به ولایت و رهبری و خطی که ایشان تعیین می کنند، داشت. جریان شناسی هم بسیار مهم است و باید سابقه، مسیر و گذشته جریان ها را بررسی و با بصیرت، همراهی و عمل کرد، بنابراین باید شاخص ها را بشناسیم.

چشم مان به ولایت باشد

قرآن در جای دیگری، پیامبر اکرم^(ص) را الگو معرفی می کند و می فرماید: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ» (احزاب، ۲۱) و در ادامه برای این الگو گرفتن دو شرط می گذارد: «برای کسی که به خدا و روز واپسین امید داشته باشد و خدا را بسیار یاد کند». ما هم امروز باید ببینیم چه شخصیت ها و جریان هایی تکیه گاه خود را خدا قرار می دهند و امیدشان به خداست نه به دشمنان اسلام، و نگران آخرت هستند و خدا را بسیار یاد می کنند و در مسائل واقع شده، خدا و موازین شرع را در نظر می گیرند و با همان ها همراه شویم.

ایثار برای خدا، عین بصیرت است

خدا در قرآن کریم دو بانو را هم به عنوان الگو نه فقط برای زنان بلکه برای کل مؤمنان چه مرد و چه زن معرفی می کند؛ یکی از آن ها حضرت مریم^(ص) دختر عمران که الگوی عفت و حیا و پاکي بود؛ همان صفاتی که امروز هم فضیلت و ارزش است و با تشخیص آن ها در افراد و جریان ها، می توان همراهشان شد یا از آن ها فاصله گرفت. در دادن مسئولیت های اجتماعی سیاسی هم عفت و پاکدستی و دوری از فساد، باید معیار و مبنا و در اولویت باشد. الگوی دوم، آسیه^(ص) است که چون ندای حق موسی^(ع) را شنید، مقابل فرعون که همسرش بود، ایستاد و جان داد اما زیر بار باطل نرفت. این ایثار عین بصیرت است و امروز هم به تشخیص حق از باطل کمک می کند.

سد فتنه ها و شبهات

بنا بر آموزه های دین مبین اسلام، از وظایف هر مسلمان تلاش برای کسب بصیرت و عمل براساس آن است؛ چنان که امام صادق^(ع) فرمودند: «آن که به زمان خویش دانا و آشنا باشد، شبهات به او هجوم نمی آورند» (تحف العقول، ص ۳۵۶). مرحوم علامه مصباح یزدی با آن عظمت شخصیت می گفت: «من گاهی درباره یک موضوع مدت ها فکر می کنم تا دریابم حقی که باید از آن دفاع کنم، چیست». و تأکید می کرد: «فرد بدون بصیرت اگر به زیان خود و جامعه عمل کند، مؤاخذ است!».

معیار تشخیص باشیم

نقل است در جنگ صفین، فردی از اصحاب امیرالمؤمنین^(ع) دچار شک شد که چرا باید با مسلمانان یعنی لشکر معاویه بجنگیم. عمار سریع خود را به آن فرد رساند و گفت: این پرچمی را که در جبهه مقابل می بینی، من آن را در جنگ بدر و احد مقابل پیامبر^(ص) و اصحابشان دیدم و این افرادی را که زیر این پرچم می بینی، آن ها را زیر پرچم مقابل پیامبر^(ص) دیدم. عمار با این بیان به او معیار تشخیص داد. در عرصه اجتماعی، باید شاخص ها را بشناسیم که از آن میان، ولایت مهم ترین شاخص است. ما باید چشم و گوشمان به ولایت باشد. آنچه امروز رهبر معظم انقلاب مطرح می کنند، برای ما نقشه راه و فصل الخطاب است.

شاخص های قرآنی بصیرت

برای تشخیص حق از باطل و رسیدن به بصیرت، می توان از الگوهای قرآنی کمک و الهام گرفت. قرآن دو جا به صراحت برای ما الگو معرفی می کند؛ یک جادر باره حضرت ابراهیم^(ع) که می فرماید: «قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ» (ممتحنه، ۴). در ادامه آیه هم، محورهای الگو بودن را بیان می کند و می فرماید: آن ها به قوم (مشرك) خود گفتند: «ما از شما و آنچه غیر از خدا می پرستید، بیزاریم. ما نسبت به شما کافریم؛ یعنی شما را به رسمیت نمی شناسیم و میان ما و شما عداوت و دشمنی همیشگی، آشکار شده است». این معیار قرآن امروز هم کاربرد دارد و به ما خط و جهت می دهد تا با حق همراهی کنیم و به متجاوزان و مستکبران کفر بورزیم.

بصیرت؛ نابگوی هدایت

در عرصه داخلی هم هرجا نخبگان رهنمودهای رهبر معظم انقلاب را جدی گرفتند، به پیشرفت های عظیم علمی دست یافتیم و در بسیاری از عرصه ها که قبلا زیر صفر بودیم، به رتبه های برتر جهانی رسیدیم که این امر بعد از هشت سال جنگ تحمیلی و این همه تحریم و کارشکنی اعجاب برانگیز است. این موضوع نشان می دهد با بصیرت است که شکوفامی شویم؛ برای همین هم آموزه های دینی به شدت بر آن تأکید می کنند؛ چنان که امام صادق^(ع) فرمودند: «هر که جهالت ورزید، هلاک شد و هر که با دیده بصیرت نگریست و تعقل کرد، هدایت یافت» (کافی، ج ۲، ص ۴۸).

امام جعفر صادق^(ع) لَيْسَ بِلَوِيٍّ لِّ مَنْ أَكَلَ مَالَ مُؤْمِنٍ خَرَامًا

نماز قضای پدر

مطابق فتاوی آیت...العظمی خامنه ای

۱. پرسش: با توجه به اینکه نماز قضای پدر بر پسر بزرگ واجب است، اگر پسر نتوانست ایستاده بخواند، آیا می تواند نشسته بخواند یا باید حتما اجیر بگیرد؟ اگر تمکن مالی برای اجیر گرفتن نداشت، چطور؟

پاسخ: اگر نمازهای خود را نشسته می خواند و به بهبودی در آینده امید ندارد، می تواند نمازهای قضای پدر را نشسته بخواند و لازم نیست اجیر بگیرد.